

**Nieuwsbrief nummer 11
april 2005**

**Historische Kring
Reken- en Wiskunde Onderwijs**

Bestuur: Danny Beckers, Marjolein Kool, Jan van Maanen, Ed de Moor, Harm Jan Smid.
Secretariële ondersteuning: Sylvia Eerhart (FI)

Beste HKRWO-leden,

Hieronder treft u een viertal nieuwsfeiten die u als HKRWO-lid zullen interesseren. De eerste twee hebben betrekking op de HKRWO; de overige zijn van meer algemene aard. Mocht u nieuws te melden hebben dan horen we dat graag, zodat we dat met volgende nieuwsbrieven kunnen verspreiden.

Voorts treft u hieronder het definitieve programma van het elfde HKRWO-symposium van 28 mei 2005. Het belooft wederom een geweldige dag te worden, met als speciale attractie dit jaar de vertoning van een aantal fragmenten uit de schooltv-serie uit de jaren '70 *Kijk op kans*. Hopelijk mogen we u op 28 mei begroeten. U meldt zich aan voor het symposium door overmaking van 25 euro op giro 4657326 tnv HKRWO te Amsterdam.

Met vriendelijke groeten namens het bestuur,

Danny Beckers en Ed de Moor

1. Kijk op kans

Het elfde HKRWO-symposium op 28 mei 2005 heeft een bijzonder programma te bieden. Behalve dat de lijst van voortreffelijke sprekers een geslaagde dag garandeert, is het bestuur erin geslaagd om een aantal unieke historische documenten te bemachtigen. Dankzij de stichting Beeld en Geluid, Teleac / NOT en een extra financiële ondersteuning van de Stichting Fonds voor de Geld en Effectenhandel is het namelijk mogelijk gebleken om de televisie-serie *Kijk op kans* aan de vergetelheid te ontrukken. Deze serie werd begin jaren '70 uitgezonden en was bedoeld om op de basisscholen kansrekening te introduceren. Een flink aantal basisscholen heeft indertijd met de televisieserie en de bijbehorende boeken gewerkt.

Tijdens een middag "film kijken" hebben Fred Goffree en Danny Beckers een selectie gemaakt uit het nog bestaande materiaal in het archief van de Stichting Beeld en Geluid. Een deel van het nog aanwezige materiaal bleek reeds zover heen dat het niet meer vertoond kon worden.

In het kader van de lezing van Fred Goffree zullen op 28 mei een aantal fragmenten uit de serie worden vertoond.

2. HKRWO op Internet

De Internetpagina van de HKRWO groeit. In eerste instantie willen we ons beperken tot documentatie van onze eigen activiteiten, maar ook de aangeboden "links"

proberen we zo bruikbaar mogelijk te maken. Alle suggesties zijn van harte welkom. U vindt ons op <http://www.fi.uu.nl/hkrwo>. In bijzondere gevallen kunnen ook wildere suggesties op de HKRWO-pagina worden gerealiseerd. Zo is de catalogus van de privé-collectie van Hessel Pot elektronisch ontsloten.

3. History of mathematics education

Op 24 en 25 september aanstaande organiseert de *British Society for the History of Mathematics* in samenwerking met het *Oxford University Department of Continuing Education* een weekendcursus over de geschiedenis van het wiskundelesboek. Een en ander vindt plaats aan *The Queen's college* te Oxford. Voor meer informatie zie de agenda op <http://www.bsh.m.uk>.

4. Schoolboeken

In *NRC Handelsblad* van 22 maart jongstleden (pagina 9) waarschuwen onderwijshistorici André Beening en Johan Joor onder de titel "Wees zuinig op het schoolboek" voor het gebrek aan collectievorming rond Nederlandse schoolboeken.

De auteurs herinneren aan het bestaan van rijke historische collecties schoolboeken en pedagogische literatuur van het Ministerie van Onderwijs, diverse regionale schoolmusea, de (verzuilde) uitgeverijen van schoolboeken met hun fondscollecties en de kweekscholen (nu pedagogische academie) waar didactiek in een historische context werd onderwezen, en waar in dat kader eveneens een historische collectie schoolboeken en pedagogische en didactische literatuur werd onderhouden.

Die schat aan collecties zijn verdwenen of liggen weg te kwijnen in afgelegen magazijnen. De historische collectie van het Ministerie van Onderwijs is afgestoten. De regionale onderwijsmusea zijn gesloten. De fondscollecties van de mega-uitgeverijen zijn, voorzover ze nog bestaan, naar de diepste kelders verbannen. De hogescholen hebben het vak historische didactiek afgeschaft, hun bibliotheken hebben geen bewaarplicht en stoten schoolboeken die niet meer gangbaar zijn af. De universiteiten bemoeien zich sedert jaren niet meer met de lerarenopleidingen en zijn daardoor eveneens gestopt met het verzamelen van schoolboeken en didactische literatuur.

De situatie verslechtert nog sneller doordat de weinige instellingen die nog collecties schoolboeken vormen of bewaren grote problemen hebben. In de grote conserveringsprogramma's van de Nederlandse bibliotheken hebben schoolboeken geen prioriteit. Voor lesboeken wiskunde geldt dit in het bijzonder.

Beening en Joor stellen het in hun *NRC*-bijdrage algemener: Het afzonderlijke schoolboek is inderdaad meestal niet kostbaar, maar de totale verzameling schoolboeken, die in Nederland (nog) honderdduizenden banden beslaat en teruggaat tot vroeg in de zestiende eeuw, is een van de belangrijkste cultuurschatten die wij bezitten. Schoolboeken vertellen ons immers niet alleen wat men wist in de vorige decennia en eeuwen, maar ook wat men vond dat men in ons land weten moest. Nederland heeft een van de langste, zo niet de langste traditie van volksonderwijs ter wereld en nog bezitten wij de belangrijkste bronnen van die traditie. Maar juist het feit dat het om goedkope massaproducten gaat, maakt dit bezit ook kwetsbaar. Het zijn geen kwaliteitswerken die de tand des tijds makkelijk doorstaan en zeker de boeken uit de periode 1840-1980 zijn aan slijtage onderhevig.

De instellingen die nog verzamelen of bewaren hebben, behalve met bewaaren en conserveringsproblemen, bovendien te maken met grote achterstanden op het gebied van de ontsluiting. Veelal zijn de schoolboeken niet via de catalogi te vinden

en daarmee praktisch ontoegankelijk voor onderzoek. De wetenschappelijke belangstelling voor het schoolboek als vehikel voor kennis- en cultuuroverdracht is in Nederland slechts mondjesmaat aanwezig. Terwijl in de ons omringende landen een levendige belangstelling bestaat voor onderwijsgeschiedenis in het algemeen en het schoolboek in het bijzonder, zijn deze onderwerpen in Nederland in de marge terechtgekomen. Een instelling als het *Georg-Eckert Institut für internationale Schulbuchforschung* in Braunschweig zoekt men in Nederland tevergeefs.

Intussen staan de historische collecties schoolboeken en historische pedagogische en didactische literatuur, soms zelfs nog in dozen, in de magazijnen te wachten op betere tijden. Hopelijk zullen die betere tijden snel aanbreken.

Symposium XI van de Historische Kring Reken- en Wiskunde Onderwijs

KANSEN EN VERWACHTINGEN

Geschiedenis van Kansrekening en Statistiek in het Nederlandse onderwijs

28 mei 2005, Hogeschool Domstad te Utrecht 10:00 - 16:00 uur
(Koningsbergerstraat 9)

Programma

09.30 - 10.15: Ontvangst en koffie

10.15 - 10.30: Opening door Marjolein Kool (Hogeschool Domstad)

10.30 - 11.15: Ida Stamhuis (Vrije Universiteit, Amsterdam)
Statistiek en onderwijs in de negentiende eeuw

11.15 - 12.00: Gerard Alberts (CWI Amsterdam, Radboud Universiteit Nijmegen)
De opdringende statistiek

12.00 - 13.30: Lunch, tentoonstelling
Eenieder is uitgenodigd om een poster op te hangen en/of iets te exposeren.

13.30 - 14.15: Fred Goffree (emeritus Universiteit van Amsterdam)
*Kijk op Kans: kansrekening en statistiek in het basisonderwijs
in de jaren '70*

14.15 - 15.00: Bert Zwaneveld (Open Universiteit Heerlen)
Kansrekening en statistiek in het voortgezet onderwijs

15.00 - 15.15: Theepauze

15.15 - 16.00: Arthur Bakker (London Institute of Education)
*De geschiedenis van de statistiek als inspiratiebron voor het ontwikkelen van
lesmateriaal*

16.00 uur: Sluiting

**Deelname door overmaking van 25 euro op giro 4657326 tnv HKRWO te
Amsterdam**
(koffie, thee en lunch inbegrepen)

Inlichtingen: <http://www.fi.uu.nl/hkrwo/> of via: Danny Beckers, Dorpsstraat 26-A, 6582 AN Heumen, tel.: 024-3777928, e-mail: d.beckers@inter.nl.net. HKRWO-symposium XI wordt mede mogelijk gemaakt door financiële steun van NWO, de NVvW, de NVORWO, Teleac/NOT, de Stichting Beeld en Geluid en de Stichting Fonds voor de Geld en Effectenhandel. Verder is er ondersteuning vanuit het Freudenthal Instituut.